

**Ziua Europeană
a Informării
despre Antibiotice**

O inițiativă europeană în domeniul sănătății

Ziua Europeană a Informării despre Antibiotice (ZEIA)

18 noiembrie 2015

Contextul celebrării

PromoSan - CRSP București

Ziua Europeană a Informării despre Antibiotice

O inițiativă europeană în domeniul sănătății

Scurt istoric

- ✓ **Ziua Europeană a Informării despre Antibiotice (ZEIA)** - inițiată de **ECDC** pe 18 noiembrie 2008 – cultivă utilizarea prudentă a antibioticelor pentru a combate rezistența la antimicrobiene (RAM) - amenințare majoră pentru sănătatea publică.
- ✓ Raportul anual al Rețelei Europene pentru Supravegherea RAM (EARS-Net)* furnizează sinteza bazată pe date RAM privind invaziile izolați, comunicate de 30 de țări UE/EEA în 2013, și analiza de tendință 2010-2013.
- ✓ Situația RAM în Europa prezintă variații considerabile funcție de bacterie, grupul de antimicrobiene și regiunea geografică. În general proporția RAM este mai mică în nord și mai ridicată în sudul și estul Europei.

*Antimicrobial resistance surveillance in Europe. Stockholm, ECDC 2014.

Ziua Europeană a Informării despre Antibiotice

O inițiativă europeană în domeniul sănătății

➤ Tema 2015:

Accent pe administrarea prudentă a antimicrobienelor și pe strategii consolidate pentru controlul infecțiilor în toate unitățile din sănătate.

➤ Slogan:

Antibioticele: utilizarea responsabilă le menține eficiența!

Ziua Europeană a Informării despre Antibiotice

O inițiativă europeană în domeniul sănătății

➤ Scop:

- Menținerea atenției specialiștilor, față de bacteriile multirezistente notorii (Klebsiella, Stafilococcus, Escherichia) și lărgirea acesteia către Acinetobacterii.
- Consolidarea atitudinii prudente a publicului față de antibiotice.

Ziua Europeană a Informării despre Antibiotice

O inițiativă europeană în domeniul sănătății

Obiectivele EARS-Net*

- ✓ Colectarea de date RAM reprezentative și comparabile și precise
- ✓ Analizarea tendințelor temporale (inclusiv prospective) ale RAM în Europa
- ✓ Furnizarea promptă de date RAM - bază pentru deciziile politice
- ✓ Încurajarea implementării, continuității și ameliorării programelor naționale de supraveghere RAM
- ✓ Sprijinirea sistemelor naționale în ameliorarea calității diagnosticului în lanțul de supraveghere, prin accesul la un mecanism de evaluare externă/independentă (External Quality Assessment – EQA)

*European Antimicrobial Resistance Surveillance Network (EARS-Net)

Sursa: ECDC Surveillance Report 2013. Published 2014

<http://ecdc.europa.eu/en/publications/Publications/antimicrobial-resistance-surveillance-europe-2013.pdf>

Ziua Europeană a Informării despre Antibiotice

O inițiativă europeană în domeniul sănătății

Mesaje cheie ZEIA 2015 pentru public

- ✓ Antibioticele pot fi prescrise numai de către medicul curant.
- ✓ Antibioticele nu sunt analgezice și nu pot vindeca orice boală.
- ✓ Utilizarea greșită a antibioticelor, de pildă împotriva răcelii și gripei, poate atrage efecte secundare și nu ajută la însănătoșire.
- ✓ Înainte de antibiotice, consultarea medicului sau a farmacistului va indica setul de analize necesar pentru prescrierea avizată a unor asemenea medicamente.
- ✓ Păstrarea eficienței antibioticelor este o datorie a comunităților și indivizilor.
- ✓ Utilizarea responsabilă a antibioticelor scurtează suferințe și prelungește vieți.

Sursa: Site-ul oficial ECDC <http://ecdc.europa.eu/en/eaad/antibiotics-get-informed/key-messages/Pages/self-medication-general-public.aspx>

Ziua Europeană a Informării despre Antibiotice

O inițiativă europeană în domeniul sănătății

Mesaje cheie ZEIA 2015 pentru specialiști

- ✓ Creșterea rezistenței la antibiotice le poate compromite eficacitatea acum și în viitor.
- ✓ Creșterea numărului de bacterii rezistente la antibiotice poate fi încetinită prin încurajarea utilizării lor raționale (limitate) în asistența primară.
- ✓ Comunicarea adecvată cu pacienții este esențială.
- ✓ Bacteriile rezistente la antibiotice au devenit probleme în spitalele europene.
- ✓ Utilizarea prudentă a antibioticelor poate preveni apariția și selecția bacteriilor rezistente la antibiotice.

Sursa: site-ul oficial ECDC: <http://ecdc.europa.eu/en/eaad/antibiotics-get-informed/key-messages/Pages/hospital-prescribers.aspx>

Principalele tulpini rezistente: situația actuală (I)

Klebsiella pneumoniae:

rezistență combinată la cefalosporine generația III & fluoroquinolone & aminoglicozide

- ✓ În 2013, 30 țări au raportat 17.948 izolați beneficiind de informații valide AST (antimicrobial susceptibility testing) privind fluoroquinolonele, cefalosporinele de generația a treia și aminoglicozidele. Numărul de izolați/țară a variat de la 28 la 1.916.
- ✓ În UE/SEE 2013 media ponderată pe populație a rezistenței la antimicrobienele combinate & fluoroquinolone & aminoglicozide a fost de 20,9%. Proporția izolațiilor rezistenți în țările raportoare a variat de la 0% (Islanda) la 57,9% (Slovacia). 13 state au raportat RAM sub 10%, 6 țări 10-25%, 8 țări 25-50%, în timp ce 3 țări au raportat RAM peste 50%.
- ✓ Dinamica 2010-2013 a fost calculată pentru 27 țări care au raportat anual cel puțin 20 de izolați pe întreaga perioadă de patru ani.
- ✓ Creșteri semnificative au fost observate în 9 țări. Media ponderată pe populație a UE/SEE a crescut semnificativ de la 15,1% în 2010 la 20,9% în 2013.
- ✓ Descreșteri semnificative s-au observat în 5 țări (Cipru, Danemarca, Finlanda, Ungaria și Olanda). Totuși, pentru Danemarca și Olanda, descreșterea nu a fost semnificativă atunci când analiza s-a îngustat către datele de la laboratoarele cu raportare consecventă pentru cei patru ani.

Sursa: ECDC Surveillance Report 2013. Published 2014

<http://ecdc.europa.eu/en/publications/Publications/antimicrobial-resistance-surveillance-europe-2013.pdf>

Ziua Europeană a Informării despre Antibiotice

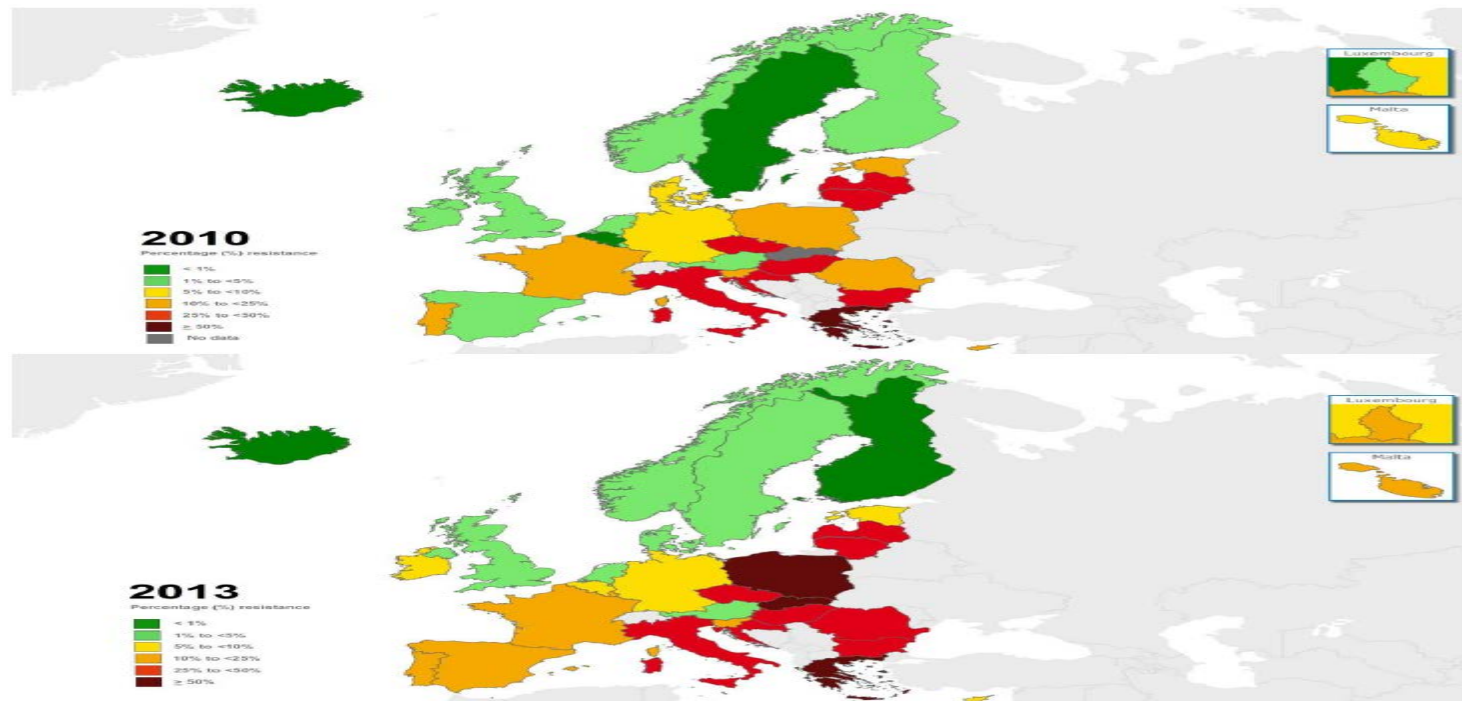

O inițiativă europeană în domeniul sănătății

Klebsiella pneumoniae: % izolați invazivi cu rezistență combinată la cefalosporine generația III & fluorochinolone & aminoglicozide, UE/SEE, 2010 (sus) și 2013 (jos).

Comentariu: grosso modo creșterea RAM prevalează. România urmează această tendință.

Sursa: Summary of the latest data on antibiotic resistance in the EU:

<http://ecdc.europa.eu/en/eaad/Documents/antibiotic-resistance-in-EU-summary.pdf>

Principalele tulpini rezistente: situația actuală (II)

Escherichia coli

- ✓ În UE/SEE 2013 media ponderată pe populație a rezistenței la cefalosporine III a fost de 12,6% . Procentele de izolate rezistente în țările raportoare a variat de la 5,0% (Islanda) la 39,6% (Bulgaria). 14 țări au raportat procente de rezistență sub 10%, 12 au raportat 10 - 25% și 4 țări procente de rezistență mai mari de 25%.
- ✓ Dinamica 2010-2013 a fost calculată pentru 29 de țări care au raportat date pentru cel puțin 20 de izolate anual în întreaga perioadă de patru ani. În 17 țări s-au observat creșteri semnificative. Media ponderată pe populație a UE/SEE a crescut semnificativ de la 9,5% la 12,6% pe parcursul 2010-13.
- ✓ Nici o țară nu a înregistrat scădere semnificativă între 2010-13.

Sursa: ECDC Surveillance Report 2013. Published 2014

<http://ecdc.europa.eu/en/publications/Publications/antimicrobial-resistance-surveillance-europe-2013.pdf>

Ziua Europeană a Informării despre Antibiotice

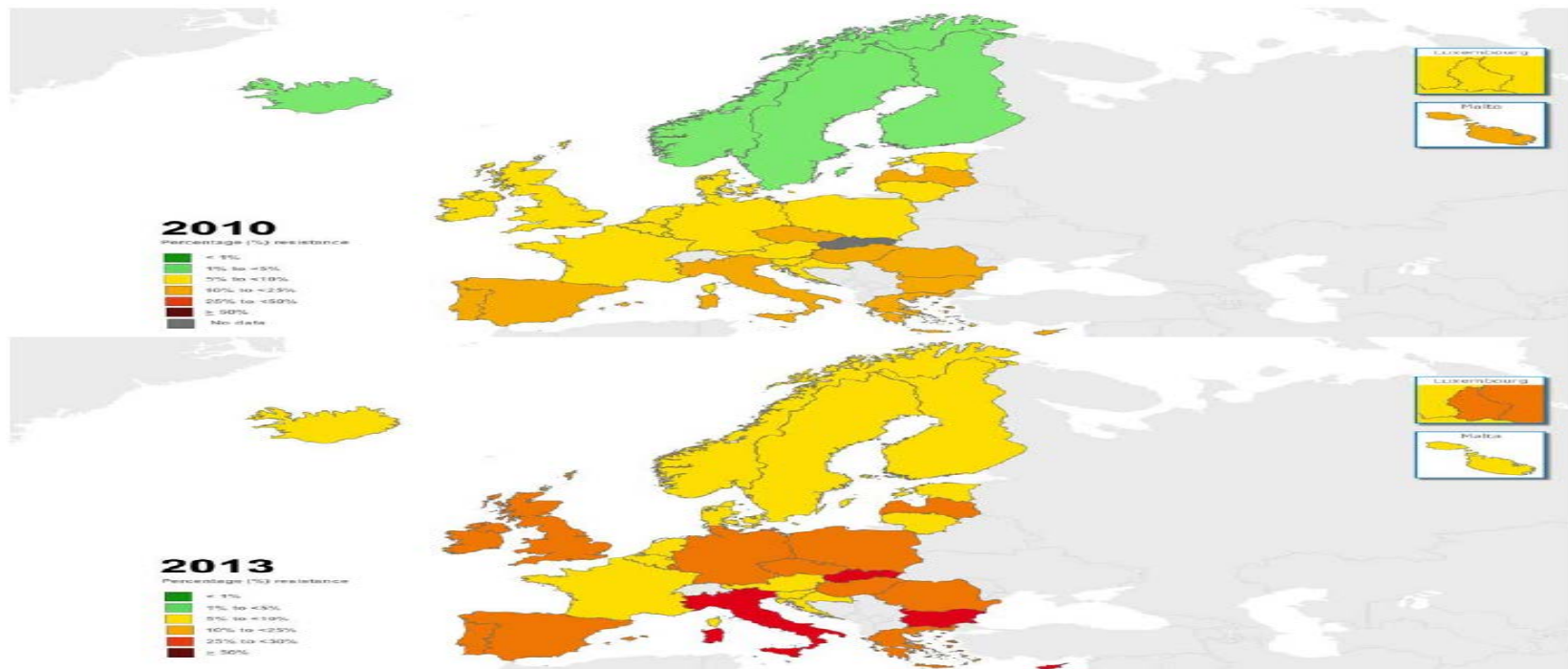

O inițiativă europeană în domeniul sănătății

Escherichia coli: % izolați invazivi cu rezistență combinată la cefalosporine generația III, UE/SEE, 2010 (sus) și 2013 (jos)

Comentariu: situația s-a degradat în majoritatea statelor UE/SEE, excepție făcând Franța, Olanda, Belgia și Austria cu procente similare lui 2010 (5-10%), în timp ce Italia, Slovacia și Bulgaria au involuat către cele mai ridicate procente în 2013 (25 - ≤ 50%). România a urcat o clasă de gravitate către 10 - ≤ 25%.

Sursa: Summary of the latest data on antibiotic resistance in the EU: <http://ecdc.europa.eu/en/eaad/Documents/antibiotic-resistance-in-EU-summary.pdf>

Principalele tulpini rezistente: situația actuală (III)

Staphylococcus aureus (1)

- ✓ În Europa s-au înregistrat mari diferențe inter-țări în apariția MRSA, cu procente de la 0% la 64,5%. Procente MRSA au fost în general mai mici în nordul Europei și mai ridicate în regiunile de sud și sud-est.
- ✓ Media UE/SEE a fost de 18,0% în 2013. Deși a fost observată o descreștere medie semnificativă pentru perioada 2010 – 2013 (contribuită major de 9/29 țări), scăderea a fost mai puțin pronunțată decât înaintea acestui interval.
- ✓ În ciuda acestei evoluții generale pozitive, MRSA rămâne o prioritate de sănătate publică în Europa 2013, 7 din 30 de țări raportând procente MRSA >25%.
- ✓ În Europa, strategiile cuprinzătoare de reducere a MRSA care vizează toate sectoarele de asistență medicală (spitale de urgență sau de cronici, precum și asistența ambulatorie) trebuie să rămână prioritare.

Sursa: ECDC Surveillance Report 2013. Published 2014

<http://ecdc.europa.eu/en/publications/Publications/antimicrobial-resistance-surveillance-europe-2013.pdf>

Principalele tulpini rezistente: situația actuală (III)

Staphylococcus aureus (2)

- ✓ Cu o medie ponderată pe populație în UE/SEE pentru MRSA de 18,0% în 2013, procentele MRSA au variat de la 0% (Islanda) la 64,5% (România). 2 țări au raportat procente de rezistență sub 1%, 5 țări 1-5%, alte 5 țări 5-10%, 11 țări 10-25%, 5 țări 25-50% iar 2 țări au raportat peste 50%.
- ✓ Dinamica 2010-2013 a fost calculată pentru 29 de țări care au raportat cel puțin 20 de izolați anual pe parcursul celor patru ani. Creștere semnificativă a fost observată în 4 țări (Austria, Estonia, România și Suedia). Totuși pentru acestea, creșterea nu a fost semnificativă atunci când analiza s-a îngustat către datele de la laboratoarele cu raportare consecventă pentru cei patru ani.
- ✓ Descreșteri semnificative s-au observat în 9/29 țări (Belgia, Franța, Germania, Ungaria, Irlanda, Letonia, Luxemburg, Portugalia și Regatul Unit).

Sursa: ECDC Surveillance Report 2013. Published 2014

<http://ecdc.europa.eu/en/publications/Publications/antimicrobial-resistance-surveillance-europe-2013.pdf>

Ziua Europeană a Informării despre Antibiotice

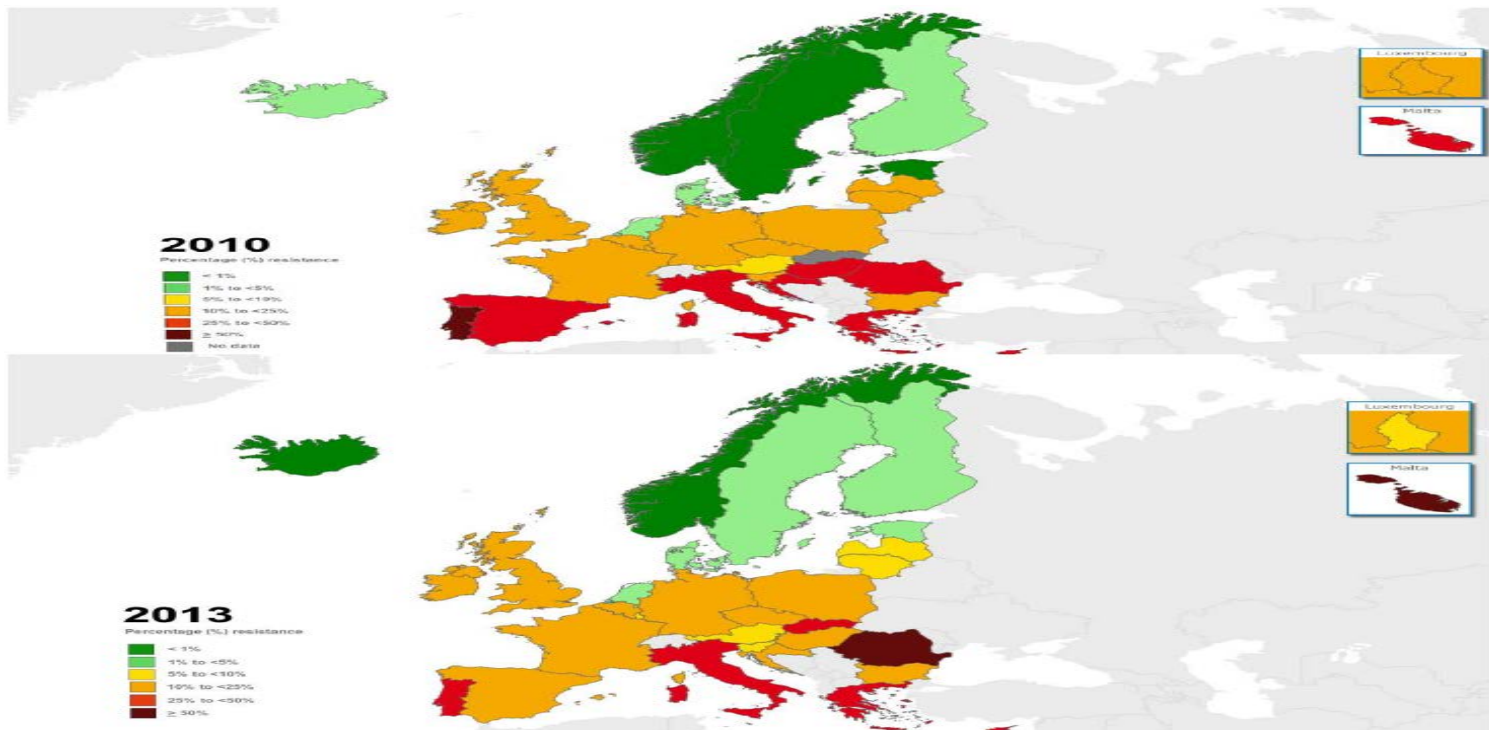

O inițiativă europeană în domeniul sănătății

Staphylococcus aureus: % izolați invazivi cu rezistență combinată la meticilină (MRSA), EU/EEA, 2010 (sus) și 2013 (jos)

Comentariu: grosso modo situația s-a ameliorat. Această tendință nu privește din păcate și România ce rămâne în poziția cea mai defavorabilă (64,5 % MRSA).

Sursa: Summary of the latest data on antibiotic resistance in the EU: <http://ecdc.europa.eu/en/eaad/Documents/antibiotic-resistance-in-EU-summary.pdf>

Noi tulpini rezistente:

Acinetobacterii

- ✓ În Europa au fost raportate diferențe mari privind rezistența Acinetobacteriilor la antimicrobiene, cu un procent de rezistență mai ridicat în general în țările din sudul continentului decât în cele din nord.
- ✓ Rezistență la carbapeneme a fost frecventă și, în cele mai multe cazuri, combinată cu rezistența la fluoroquinolone și aminoglicozide.
- ✓ Pentru Croația, Grecia și România, procentele de rezistență au fost de peste 80% pentru oricare dintre grupurile de antimicrobiene sub supraveghere (fluoroquinolone, aminoglicozide și carbapeneme), iar rezistența combinată la toate aceste trei grupuri de antimicrobiene a variat între 74 și 86%.
- ✓ Multe alte țări au raportat rezistență depășind notabil 50%.

Sursa: ECDC Surveillance Report 2013. Published 2014

<http://ecdc.europa.eu/en/publications/Publications/antimicrobial-resistance-surveillance-europe-2013.pdf>

Ziua Europeană a Informării despre Antibiotice

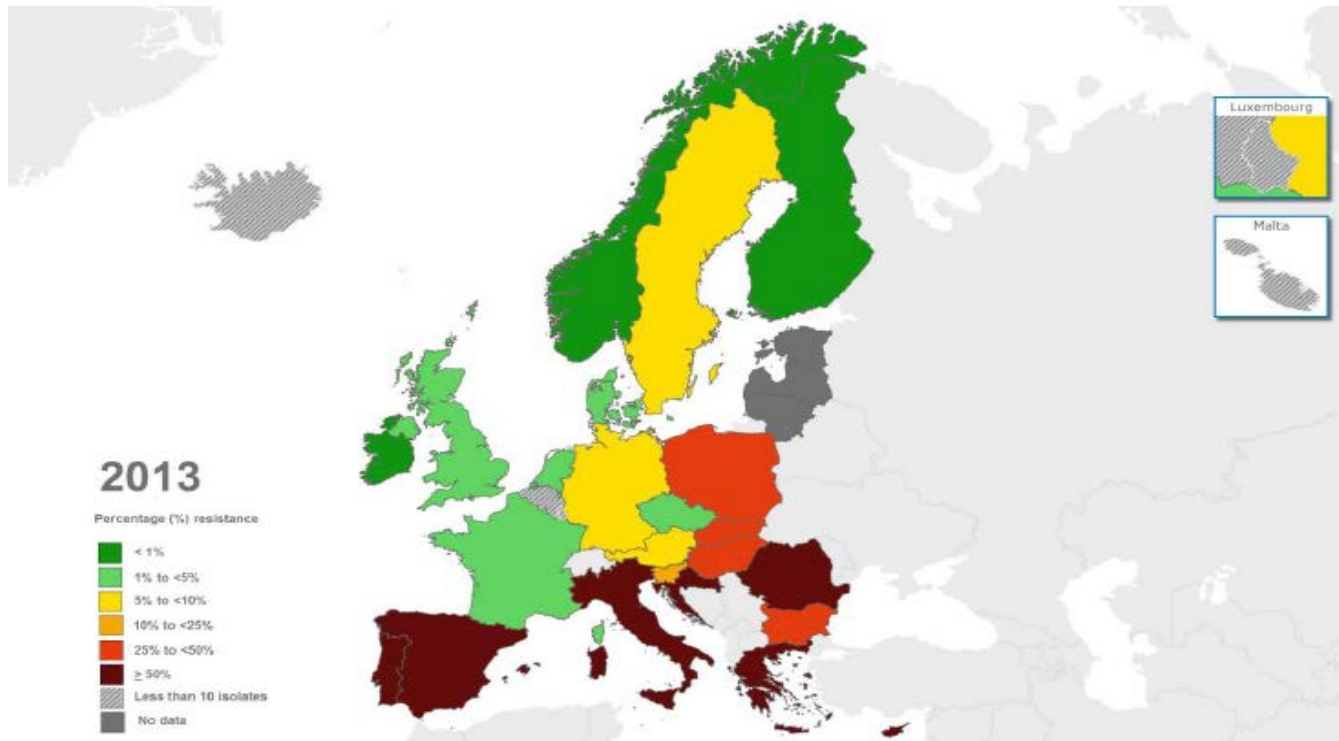

O inițiativă europeană în domeniul sănătății

Acinetobacterii: % izolați invazivi cu rezistență combinată la fluorochinolone & aminoglicozide & carbapeneme, EU/EEA 2013

Comentariu: sudul continentului este dezavantajat, iar România se găsește, în această zonă, la nivelul îngrijorător din preajma a 80 %.

Sursa: Summary of the latest data on antibiotic resistance in the EU: <http://ecdc.europa.eu/en/eaad/Documents/antibiotic-resistance-in-EU-summary.pdf>

Ziua Europeană a Informării despre Antibiotice

O inițiativă europeană în domeniul sănătății

Consumul de antibiotice în Uniunea Europeană - ultimele date

- ✓ În intervalul 2009-2013, consumul total de antibiotice, exprimat în doze zilnice (DDD*) la 1 000 locuitori a crescut semnificativ în UE, situația variind considerabil de la o țară la alta, cu creșteri semnificativă pentru unele dintre acestea și scădere semnificativă pentru altele.
- ✓ 28 țări UE/SEE au raportat date privind consumul de antimicrobiene în DDD/1 000 locuitori. Dintre acestea, doar 19 au fost în măsură să furnizeze informații suplimentare (uz spitalicesc sau ambulator/comunitate) pe ambalajele medicamentelor. Două țări (Islanda și România) au raportat exclusiv date privind consumul total (adică fără diferențiere între ambulator/comunitate și sectorul spitalicesc).
- ✓ 19 țări au raportat date cu privire la consumul de antimicrobiene în separat în sectorul spitalicesc. Pentru ambele sectoare comunitar și spitalicesc, aceste date au provenit în principal din statisticile privind vânzările de antimicrobiene, sau privind vânzările & cererile de rambursare a costului rețetelor.

* DDD (drug dose per day) este media dozelor zilnice de întreținere la adult, pentru un medicament folosit conform indicațiilor sale principale

Sursa: site-ul oficial ECDC: <http://ecdc.europa.eu/en/eaad/Documents/antibiotics-consumption-EU-data-2014.pdf>

Ziua Europeană a Informării despre Antibiotice

O inițiativă europeană în domeniul sănătății

Consumul de antibiotice în ambulator, DDD/1 000 locuitori

- ✓ În 2013, consumul de antibiotice de uz sistemic în ambulator (în afara spitalelor) a variat de la 10,8 DDD/1 000 loc în Olanda la 32,0 DDD/1 000 loc în Grecia. Islanda și România au furnizat date cu privire la consumul total, incluzând ambele sectoare comunitar și spitalicesc (reflectând totuși în proporție de 90% consumul comunitar).
- ✓ Ca și în anii precedenți, penicilinele au fost antibioticele cel mai frecvent utilizate între țările UE, variind de la 28% (Polonia) la 67% (Slovenia), în timp ce cota altor grupuri de antibiotice a variat foarte mult între țări.
- ✓ Consumul mediu ponderat pe populație UE/SEE 2013 a fost 22,4 DDD/1 000 loc crescând semnificativ în cursul intervalului 2009-2013, creștere susținută în esență de Belgia, Irlanda, Letonia, Norvegia, Spania și Regatul Unit. Nici una dintre țările care au raportat date comparabile pentru perioada 2009-2013 nu au raportat descreșteri semnificative.

Sursa: site-ul oficial ECDC: <http://ecdc.europa.eu/en/eaad/Documents/antibiotics-consumption-EU-data-2014.pdf>

Ziua Europeană a Informării despre Antibiotice

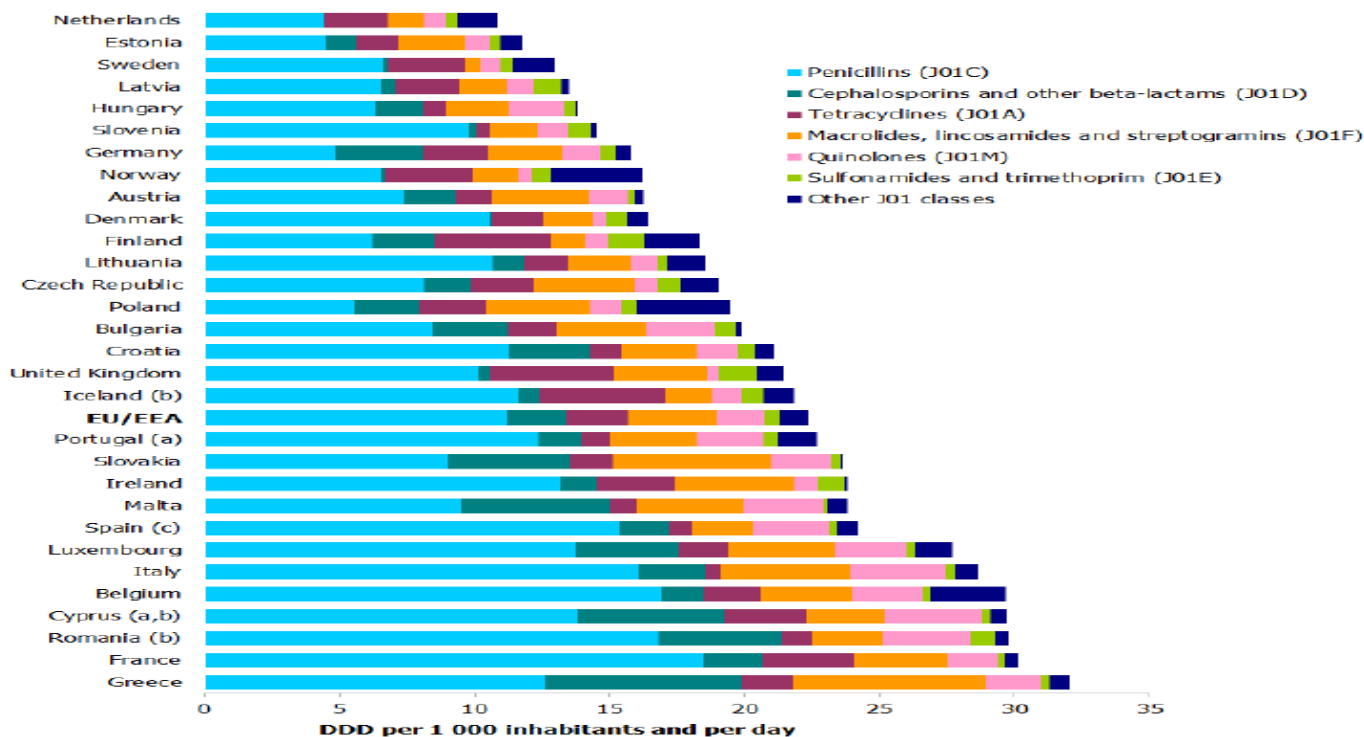

O inițiativă europeană în domeniul sănătății

Consumul de antibiotice de uz sistemic în comunitate pe grupuri de antibiotice în 30 țări UE/SEE, 2013 (exprimate în DDD/1000 loc)

Comentariu: consumul de antibiotice de uz sistemic în comunitate (excluzând spitalele) a variat de la 10,8 DDD/1000 loc în Olanda la 32,0 DDD/1000 loc în Grecia. România se găsește în partea defavorabilă a graficului cu al doilea cel mai mare consum de penicilină după Franța.

Ziua Europeană a Informării despre Antibiotice

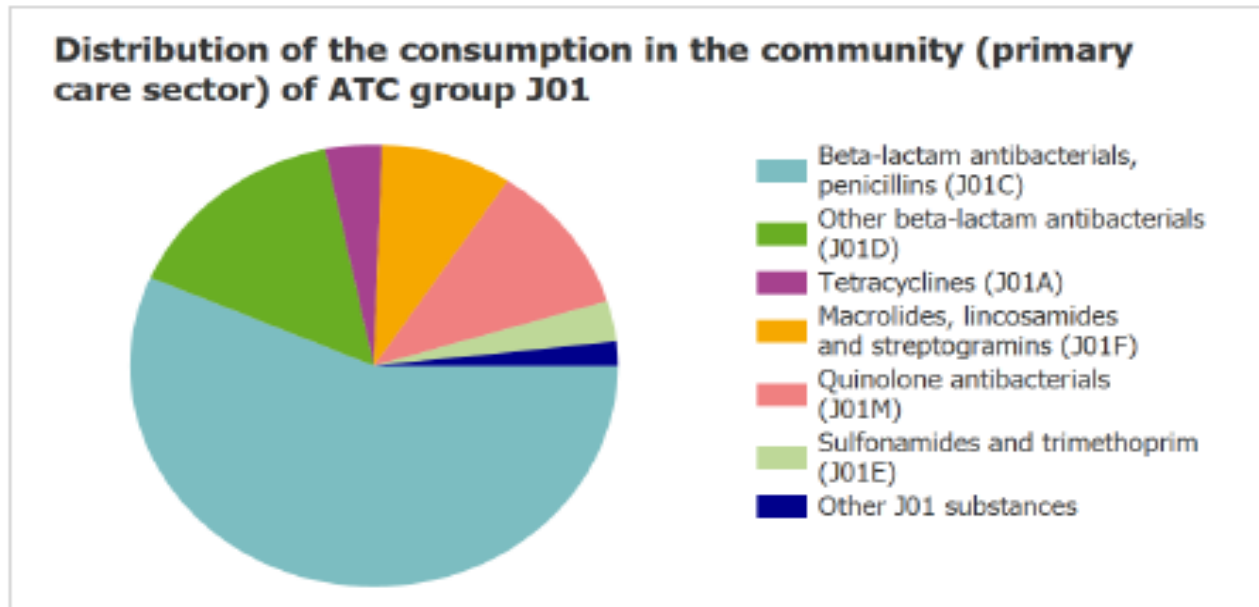
O inițiativă europeană în domeniul sănătății

România 2013: consumul de antimicrobiene în comunitate (I)

Antibacterienele pentru uzul sistemic (grupa ATC J01*) (1)

Comentariu: penicilinele și antibacterienele beta-lactamice reprezintă peste 50% din consumul total.

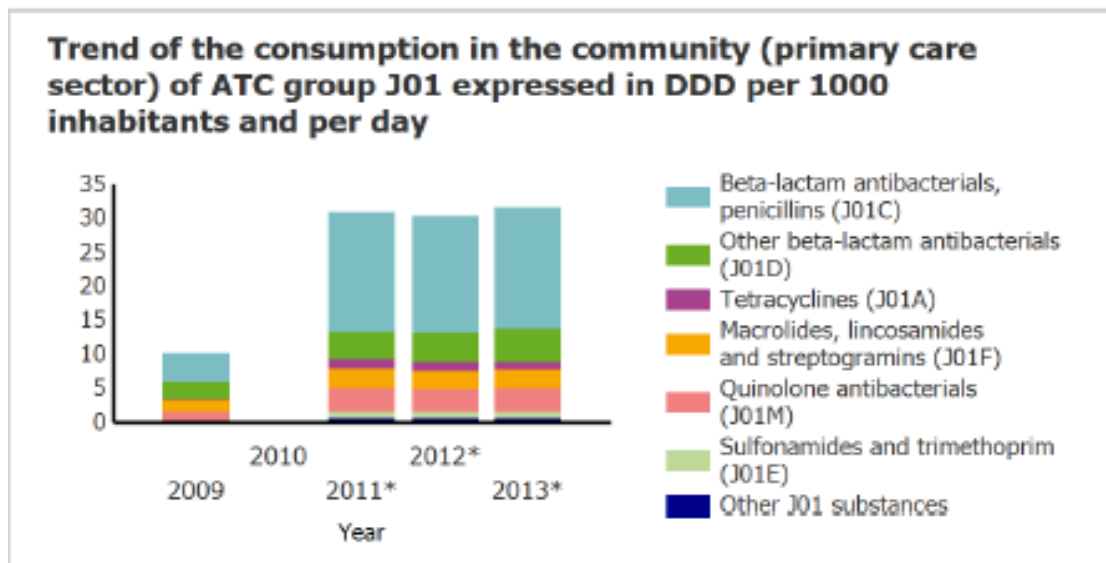

*Anatomical Therapeutic Chemical (ATC) classification, vezi: http://www.whocc.no/atc/structure_and_principles/
Site-ul oficial ECDC: http://ecdc.europa.eu/en/healthtopics/antimicrobial_resistance/esac-net-database/Pages/overview-country-consumption.aspx

România 2013: consumul de antimicrobiene în comunitate (I) Antibacterienele de uz sistemic (2)

Comentariu: dinamica 2011-2013 (* arată că România a furnizat numai date privind consumul total) este practic staționară. Saltul față de 2009 sugerează schimbarea sistemului de evaluare/raportare.

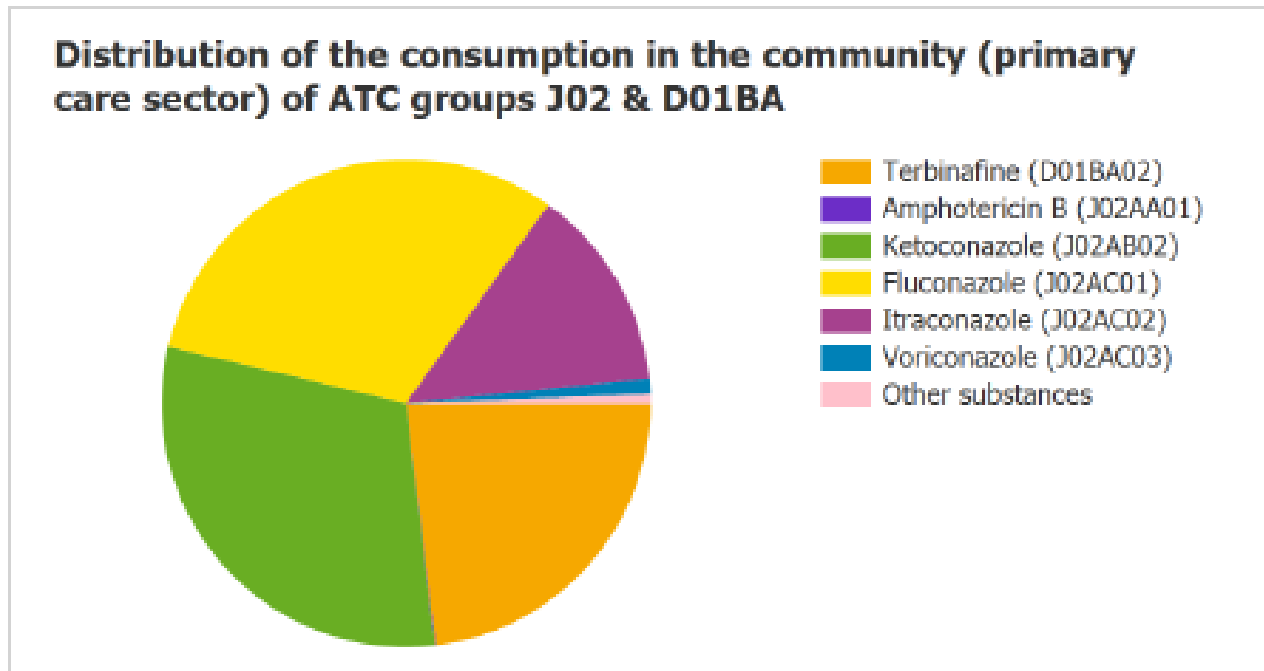

Site-ul oficial ECDC: http://ecdc.europa.eu/en/healthtopics/antimicrobial_resistance/esac-net-database/Pages/overview-country-consumption.aspx

România 2013: consumul de antimicrobiene în comunitate (II) Antimicotice și antifungice de uz sistemic (grupele ATC J02 & D01BA) (1)

Comentariu: fluconazolul și ketoconazolul sunt dominante, urmate de terbinafina și itraconazolul.

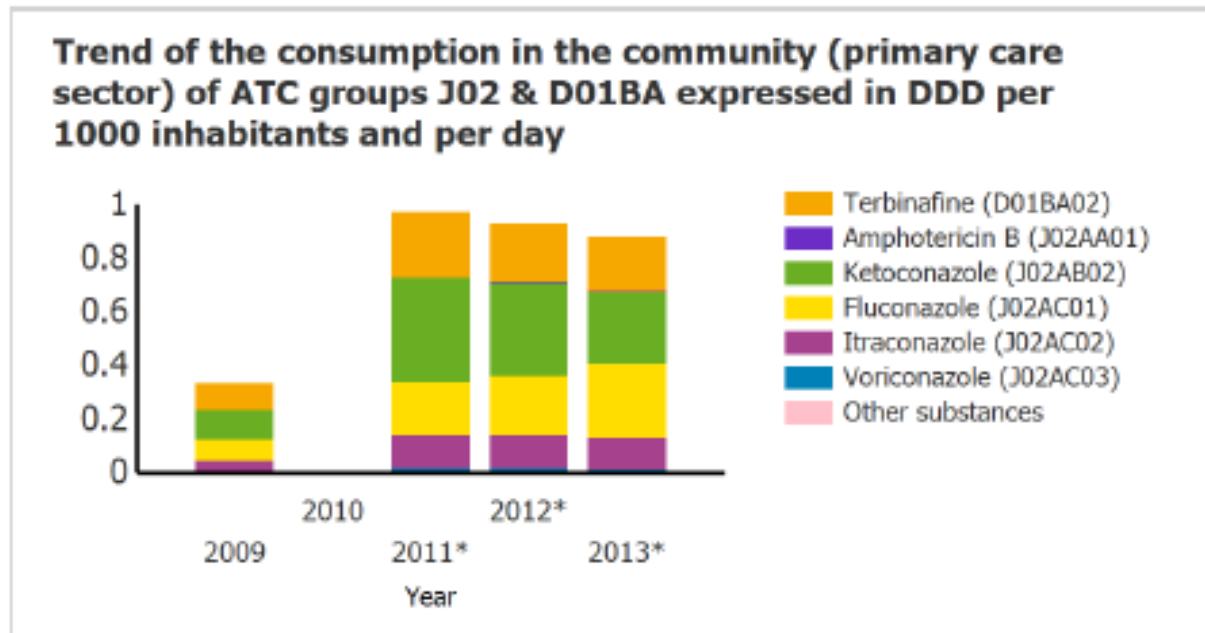

Site-ul oficial ECDC: http://ecdc.europa.eu/en/healthtopics/antimicrobial_resistance/esac-net-database/Pages/overview-country-consumption.aspx

România 2013: consumul de antimicrobiene (II) Antimicotice și antifungice de uz sistemic (2)

Comentariu: descreșteri moderate pe terbinafine și ketoconazol, creștere moderată pe fluconazol. Ruperea 2009-2011 sugerează schimbarea sistemului de evaluare – raportare.

Concluzii (I – bacterii RAM)

- ✓ Situația RAM în Europa prezintă variații considerabile funcție de bacterie, grupul de antimicrobiene și regiunea geografică: în general proporția RAM este mai mică în nord și mai ridicată în sudul și estul Europei.
- ✓ Grosso modo creșterea RAM combinată (cefalosporine III & fluorochinolone & aminoglicozide) a *K. pneumoniae* prevalează în UE/SEE 2010-13. *E. coli* rezistente la cefalosporine III s-au înmulțit semnificativ în UE/SEE între 2010 și 2013. În schimb situația MRSA s-a ameliorat. Mai nou monitorizată, RAM combinată (fluorochinolone & aminoglicozide & carbapeneme) a *Acinetobacteriilor* atinge nivele maxime, între 74 și 86%, în România, Croația și Grecia.
- ✓ România urmează tendința generală crescătoare a RAM a *K. pneumoniae*, urcă o clasă de gravitate în privința *E. coli*, contravine descreșterii medii a MRSA și se află în clasa cea mai defavorizată în privința RAM a *Acinetobacteriilor*.

Concluzii (II – consum A)

- ✓ În intervalul 2009-2013, consumul mediu total de antibiotice a crescut semnificativ în UE.
- ✓ În ambulatorul UE/SEE consumul mediu ponderat pe populație (bazat în esență pe penicilină) a crescut semnificativ în cursul intervalului 2009-2013; nici una dintre țările care au raportat date comparabile pentru perioada 2009-2013 nu au raportat descreșteri semnificative.
- ✓ România se găsește în zona critică a consumului de antibiotice în ambulator, cu al doilea cel mai mare consum de penicilină după Franța; de altfel penicilinele și antibacterienele beta-lactamice reprezintă peste 50% din consumul total. Dinamica 2011-2013 este practic staționară.
- ✓ În privința antimicoticelor și antifungicelor, fluconazolul și ketoconazolul sunt dominante în România, urmate de terbinafina și itraconazolul. În intervalul 2011-2013 s-au raportat descreșteri moderate pe terbinafine și ketoconazol, dar creștere moderată pe fluconazol.
- ✓ **România se găsește în euro-poziții (cele mai) defavorabile în privința RAM la principalele tulpini în atenția EARS-Net și de asemenea în privința RAM la Acinetobacterii -recent monitorizată. România se găsește de asemenea în zona înaltă a consumului de antibiotice în ambulator. Descreșteri moderate s-au înregistrat în 2011-2013 în privința unor antimicotice și antifungice.**

Resurse bibliografice

- *** ECDC Surveillance Report 2013. Published 2014:
<http://ecdc.europa.eu/en/publications/Publications/antimicrobial-resistance-surveillance-europe-2013.pdf>
- Site-ul oficial ECDC <http://ecdc.europa.eu/en/eaad/antibiotics-get-informed/key-messages/Pages/self-medication-general-public.aspx>
- Site-ul oficial ECDC: <http://ecdc.europa.eu/en/eaad/antibiotics-get-informed/key-messages/Pages/hospital-prescribers.aspx>
- *** Summary of the latest data on antibiotic resistance in the EU:
<http://ecdc.europa.eu/en/eaad/Documents/antibiotic-resistance-in-EU-summary.pdf>
- Site-ul oficial ECDC: <http://ecdc.europa.eu/en/eaad/Documents/antibiotics-consumption-EU-data-2014.pdf>
- Site-ul oficial ECDC: http://ecdc.europa.eu/en/healthtopics/antimicrobial_resistance/esac-net-database/Pages/overview-country-consumption.aspx